РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 26-го червня 1917. Ч. 74. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, June 26, 1917. No. 74.

КОНҐРЕС ВІЙСКОВИХ ДЕЛЕҐАТІВ В КИЄВІ ДОМАГАЄ СЯ НЕЗАВИСИМОСТИ УКРАЇНИ

ФІНЛЯНДІЯ І ЛИТВА ПРОГОЛОШУЮТЬ ТАКОЖ НЕЗАВИСИМІСТЬ СВОЇХ КРАЇВ.

ВСЕРОСІЙСЬКИЙ КОНҐРЕС УХВАЛИВ РОЗВЯЗАТИ ДУМУ І ДЕРЖАВНУ РАДУ.

Вісти з України.

Російське правительство заборонило конґрес делеґатів українських війск.

Петроґрадський кореспондент нюйорської часописи „Форвертс" доносить:

Петроґрад, 22. червня. — **ПРАВИТЕЛЬСТВО ВИДАЛО ЗАБОРОНУ НА ВІДБУТЄ В КИЄВІ ДРУГОГО КОНҐРЕСУ ДЕЛЄҐАТІВ УКРАЇНСЬКОЇ АРМІЇ, але дало дозвіл на творенє окремих українських полків.**

На першім українськім конґресі ухвалено було домагати ся для України автономії.

Український війсковий конґрес взиває до зірваня зносин з правительством і проголошеня независимости України.

Лондон, 23. червня. — **Кореспондент з Петроґраду доносить, що НА УКРАЇНСЬКІМ КОНҐРЕСІ ВІЙСКОВИХ ДЕЛЄҐАТІВ В КИЄВІ УХВАЛЕНО ВІЗВАТИ УКРАЇНСЬКУ ЦЕНТРАЛЬНУ РАДУ, ЩОБИ ВОНА ЗІРВАЛА ЗНОСИНИ З РОСІЙСЬКИМ ПРОВІЗОРИЧНИМ ПРАВИТЕЛЬСТВОМ В ПЕТРОҐРАДІ І ПРИСТУПИЛА СЕЙЧАС ДО ТВОРЕНЯ НЕЗАВИСИМОЇ УКРАЇНИ.**

Керенський просить Українців і Фінляндців, щоби не зривали союза з Росією.

Петроґрад, 23. червня. — **Міністер війни Керенський, говорячи на всеросійськім конґресі робітничих і салдатських рад про воєнні цїли Росії, ЗВЕРНУВ СЯ З ГОРЯЧОЮ ПРОСЬБОЮ ДО УКРАЇНСЬКИХ І ФІНЛЯНДСЬКИХ ДЕМОКРАТІВ, ЩОБИ ВОНИ НЕ РОЗРИВАЛИ СОЮЗА З РОСІЄЮ В БОРОТЬБІ ЗА СПІЛЬНЕ ЩАСТЄ І СВОБОДУ.**

„Розклад Росії на части, — говорив Керенський — **приніс би їм самим шкоду".**

В Росії ширить ся анархія щораз більше.

Лондон, 23. червня. — **Загальне положенє в Росії представляє образ, який вказує, що анархія з кождим днем змагаєть ся.**

Положенє в Росії є тим дивне, що підчас коли в армії карність скоро вертає, внутрішні горожанські відносини щораз більше поґіршують ся.

Останні телеґрами, які наспіли з Росії, доносять, що робітники підпирають анархістів. На великім масовім вічу робітники заявили свою симпатію для анархістів і ухвалили взяти силою друкарні тих часописий, які підпирають тимчасове правительство. На сім вічу ухвалено протест проти резолюції всеросійського конґресу, яка висказує довірє делеґатів робітничих і салдатських рад провізоричному правительству.

Події, які зайшли з кінцем тижня, викликують поважне затрівоженє. Вісти зі всїх провінцій Росії доносять про суспільний розклад. Український війсковий конґрес поставив жаданє, щоби українська центральна орґанїзація зовсім зірвала свої зносини з провізоричним російським правительством і приступила сейчас до проголошеня независимости України. Ся вістка віщує лихо, бо Україна обіймає великий простір, який прилягає до границь Австрії, з великими містами Києвом і Одесою.

З дотеперішного руху, який має місце в краях, котрі граничать з Німеччиною й Австрією, бачить ся, як глибоко ділає німецька інтриґа (?!!) і як вона працює над розкладом російської держави. Є докази, що німецькі впливи є також у значній мірі причиною шкідливої праці анархістів.

Нарада української молодїжи з висших шкіл.

Київ, 4. мая. — **В салї педаґоґічного музея відбула ся нарада української молодїжи з висших шкіл в Росії.**

В нарадах взяли участь також делеґати Українців з Петроґраду, Томска, Катеринослава, Харкова, Ростова над Доном і з инших міст.

Наради тривали кілька днів. На порядку дневнім була між иншими також справа зорґанїзованя українського союза молодїжи і справа взаїмного відношеня Росії і Галичини.

Москалї проти українських шкіл.

Київ, 8. мая. — Питанє про українізацію середної школи уважаєть ся в Киеві питанем злоби дня. Число її противників заєдно зростає.

Відбуло ся численне зібранє педаґоґів і представителів комітетів родичів для порішеня того питаня. Зібранє відбуло ся з великим підемом духа.

Референт В. Чаговець предкладає замісць українїзації українознавство. Не можливо погодити ся з рішенями українського педаґоґічного зїзду, який станув на полїтичнім ґрунтї і який не числив ся з фактичним відношенєм культурних сил.

Починають ся бурливі дебати.

Більшість бесїдників висловлюєть ся проти насильної українізації. Нехай се питанє порішать родичі.

Учитель Смирнов говорить: „Ми, Великороси, чуємо себе тут тепер чужими, як Жиди поза „чертою осїлости" (гучні оплески).

Учитель Лещенко вказує, що жаданя українізації школи є жаданем народу.

Учитель Ярошевський предкладає зібраню вислати сейчас до Петроґраду телеґраму, що в Києві є люди, які люблять культуру великої Росії — Соловєва, Толстоя (оплески, крики, шум).

На кінци значною більшостию порішено вислати міністрови народної просьвіти, Мануйлову, телеґраму, в котрій говорить

(Продовженє на сторонї 2-гій).

В РОСІЇ

Фінляндія жадає повної независимости від Росії.

ГЕЛЬЗІНҐФОРС (Фінляндія), 22. червня. — **На конґресі фінляндських соціял-демократів, який нині тут відбуваєть ся, ухвалено резолюції, які жадають цїлковитого відділеня Фінляндії від Росії і утвореня независимої републики.**

Після проєкту конґресу Росія не сьміє в часї мира держати на фінляндській території своїх війск ані мати якихнебудь кріпостий. Економічні справи між Фінляндією і Росією маєть ся полагоджувати як між двома державами чужими.

Фінляндські соціял-демократи віднесли ся до соціял-демократів всїх народів, а передівсїм народів Росії, щоби вони підперли привернене Фінляндії державної независимости.

Своє домаганє мотивують фінляндські соціял-демократи тим, що російське правительство придержуєть ся надто „капіталїстичного" режіму і тому не є всилї дати достаточну запоруку, що права Фінляндії не будуть нарушені.

Литовцї домагають ся независимости.

Кореспондент нюйорської жидівської часописи „Форвертс" доносить:

ПЕТРОҐРАД, 22. червня. — **На національнім конґресі Литовців принято 143 голосами проти 128 резолюцію в справі независимости Литви.**

Супроти такого вислїду голосованя соціялїстичні члени конґресу відмовили ся від дальшої співучасти в конґресї. Зі становища литовських соціялїстів треба вносити, що соціялїсти в Росії є взагалї проти роздроблюваня Росії.

Всеросійський конґрес ухвалив знести думу і державну раду.

ПЕТРОҐРАД, 23. червня. — **По довшій дискусії всеросійський конґрес робітничих і салдатських депутатів ухвалив резолюцію в справі РОЗВЯЗАНЯ ОБОХ ПАЛАТ ПАРЛЯМЕНТУ: ДУМИ І ДЕРЖАВНОЇ РАДИ.**

Отсю резолюцію внесли делеґати, які належать до найбільше радикальної партії соціялїстів.

Розвязанє обох палат має бути переведене в сей спосіб, що має відібрати ся їм кредити, які служать до удержаня тих двох тїл.

В Росії панує загальне пригноблене.

ПЕТРОҐРАД, 22. червня. — Вражіня, віднесені підчас свого побуту в Росії, представив голова американської комісії, Елїгу Рут, в отсих словах:

„Мешканцї Петроґраду находять ся в пригнобленім настрою, але я думаю, що положенє в Росії поліпшить ся. Справа видаленя швайцарського соціялїста, Роберта Ґріма, має велике значінє. Через невдачу його зусиль Німцї втратили всяку надію на окремий мир з Росією".

Демонстрація крайних соціялїстів не вдала ся.

ПЕТРОҐРАД, 24. червня. — Головні полїтичні ґрупи радили через цїлу ніч з пятниці на суботу, а в суботу вже о 8. год. рано розпочало ся засїданє всеросійського конґресу, щоби на кождий случай приготовити ся.

Однак заповіджена радикальними елементами демонстрація не вдала ся. Завдяки заходам членів провізоричного правительства і Ради робітничих і салдатських депутатів ані робітники ані салдати не пійшли за кличами радикальних елементів.

Ґенерал Половцев, командант ґарнізону в Петроґраді, вів особисто переговори з війсками, які заповіли, що візьмуть участь в демонстрації. Головний виділ Ради робітничих і салдатських депутатів вислав до всїх фабрик делеґатів, щоби протиділати аґітації радикально-анархістичних елементів. Президент Ради, Чхеідзе, удав ся особисто до бараків одного непослушного полку і опамятав жовнірів.

У Віборґу анархісти ще й доси не уступили з дому ґен. Дурнова. Між анархістами є богато людий, які недавно повернули до Росії зі Злучених Держав. Коли одного анархіста запитано, длячого вони не переводили своїх анархістичних теорій в Америцї, одержано таку відповідь: „Ви не знаєте хиба американської поліції!"

Моряки в Севастополи бунтують ся.

ПЕТРОҐРАД, 21. червня. — **Між моряками чорноморської фльоти в Севастополи, куди якраз відїхали члени американської комісії, прийшло до заворушень.**

Доси не одержано про сї події жадних близших відомостий. Часопис „Рєч" доносить, що заворушеня стоять в тісній звязи з уступленем адмірала чорноморської фльоти, Колчака. „Бєржевия Ведомості" приписують причину заворушень аґітації крайних елєментів, які довели до арештованя моряками кількох офіцирів маринарки.

Міністер війни Керенський видав приказ ужити острих средств в цїли приверненя ладу. Президент, кн. Львов, признав, що прийшло до заворушеня, але вісти, які кружать, значно справу переборщують.

В урядових кругах панує переконанє, що бунт був зорґанізований деякими крайними елементами з партії Ленїна, які перед тижнем прибули до Севастополя з Кронштаду. Аґітатори використали нагоду, що головні провідники міста удали ся до Петроґраду на конґрес, і обжалували їх, закидаючи їм, що вони сприсягли ся привернути старий режім.

Більшість моряків і деякі офіцири дали ся переконати і станули по сторонї аґітаторів Ленїна, почім місцева рада ухвалила недовірє прочим офіцирам, приказала їх розоружити і арештувати адмірала Колчака, який давнїйше тїшив ся серед моряків великим поважанем. Арештовано також команданта міста, Ґрубіна, і трох инших офіцирів.

Правительство заявило, що урядовий звіт про заворушеня буде оголошений доперва за кілька днів, а рівночасно висказує надію, що найгірше вже минуло ся. Правдоподібно відпоручники петроґрадської Ради, робітничих і салдатських депутатів і міністер війни Керенський відїдуть нині вечером до Севастополя.

Адмірал Лукін командантом чорноморської фльоти.

ПЕТРОҐРАД, 23. червня. — В Севастополи панує вже спокій. На місце адмірала Колчака вибрано командантом чорноморської фльоти адмірала Лукіна.

Военна пристань Віборг проти правительства.

ПЕТРОҐРАД, 22. червня. — **Міністер судівництва, Перевязев, видав нині приказ опорожнити дім ґенерала Дурнова на передмістю военної пристани Віборґ, який взяла була у своє посїданє ґрупа анархістів.**

Ділаючи проти сього розказу, **тисячі робітників з найблизших фабрик окружили дім Дурнова, щоби не позволити на арештованє анархістів.** Богато робітників є зоружених у кріси і вони грозять, що на случай, коли би власти силою пробували опорожнити дім, прийде до проливу крови.

На нараду робітників прибули також делеґати з Кронштаду. Вони заявили, що на поміч анархістам прийдуть **моряки з Кронштаду. Улицями міста уладжено похід і несено прапори з написями: „Проч з капіталїстами, ворогами народа! Нехай жиє соціяльна република!"**

По оголошеню відозви місцевої ради робітничих і салдатських депутатів до робітників Віборґа тимчасове правительство видало осторогу до анархістів, в якій грозить, що на случай невиповненя приказу власти силою змусять анархістів до опорожненя дому ґен. Дурнова.

Терещенко не надієть ся в Німеччинї революції.

ЛОНДОН, 22. червня. — Міністер заграничних справ заявив в розмові з петроґрадським кореспондентом лондонських часописий між иншим отсе:

„Ми зовсім годимо ся зі жаданями президента Вілсона щодо знищеня мілїтаризму і положеня кінця імперіялїстичним стремлїням, щоби ся війна була останною і щоби положити в сей спосіб підвалини до тривалого мира.

„Так представляєть ся програма російських демократичних мас. Але їх треба переконати, що наші союзники дїйсно не мають імперіялїстичних змагань і що німецький імперіялїзм дасть ся знищити лише при помочи оружа".

Терещенко є тої гадки, що алїянти повинні би ясно і зрозуміло представити народови, длячого заходить конечність дальше вести війну. Терещенко заявив:

„Деякі круги людий і один з моїх товаришів мають переконанє, що коли би алїянти залишили свої імперіялїстичні цїли, то німецьке правительство не мало би арґументів перед своїм народом щодо веденя війни, а тоді німецький нарід не стерпить мілїтаризму і німецькі соціялїсти повалять цїсарський престол. **Але я в те не вірю. Німецький нарід попирає німецьке правительство у всїх його злочинах і заборчих цїлях. Німецький нарід зайшов вже задалеко, щоби тепер міг назад вернути ся".**

Дальші реформи.

ПЕТРОҐРАД, 22. червня. — Тимчасове правительство оголосило дальші важні реформи.

При виборах до земств признано право голосованя обом полам, без огляду на теперішні постанови щодо посїданя землї.

Міністер працї Скобелев виготовив **плян ревізії закона про підмоги для хорих і закона про обезпеченє з 1913 р.** Запомоговими фондами будуть управляти обезпечені самі, без контролї зі сторони правительства.

Міністер війни Керенський предложив **плян реформи війскового судівництва. Полкові війскові суди будуть судити лише за війскові проступки. Инші справи будуть полагоджувати суди цивільні.** В деяких случаях допускаєть ся також лаву судіїв присяжних, яка складала би ся по половині зі жовнірів і офіцирів. Военні суди мають до 24 годин рішати, чи є до арештованя достаточні причинии; коли таких причин нема, арештований має бути сейчас увільнений.

(Продовженє на сторонї 3-тій).

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
to United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
to Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

З біжучої хвилі.

—o—

Українська Рада в Америці вислала на відбуваючий ся тепер у Києві конґрес Українців (на руки президента Української Центральної Ради, проф. М. Грушевського) ось-таку телєґраму:

Борцям за волю України, зібраним на конґресі в Києві, Українці, згуртовані в Українській Раді в Америці, шлють свій горячий і щирий привіт. За свободу України ми готові на житє і смерть. Не спочиньте, поки не „встане Україна, сьвіт правди засьвітить і помолять ся на волі невольничі діти".

P. S. Для українських жертв війни шлемо каблем 100.000 (сто тисяч) рублів.

Від У. Н. Союза і редакції „Свободи" вислано на український конґрес в Києві телєґраму слідуючого змісту:

Сердечний привіт всім учасникам українського конґресу. Держіть високо прапор вільної України, дорогої нам усім, без огляду на кордони і моря, якими доля розділила одних синів великої української родини. Сміло вперед, а стане вільна зєдинена Україна!

Український Народний Союз і редакція „Свободи".

—

„Українська поступова преса" в Америці скавулить на саму згадку: самостійна Україна! Скавуліть, песючки, дальше... Своїм скавулїнем ви пробудите тих Українців, котрі ще доси зі свого сну не пробудили ся.

—

В Злучених Державах основано так звану „Ліґу малих і угнетених народів", з осідком в Ню Йорку. Цїлию сеї ліґи є:

1) Покликати до житя сталий конґрес малих, поневолених і угнетених народів.

2) Старати ся здобути право репрезентації на мировій конференції і инших конференціях, які відносять ся до інтересів тих народів.

3) Відкликувати ся до публичної опінії, замісць стреміти до сили, щоби осягнути справедливість права.

4) Пропаґувати сьвітовий мир, запевняючи тим національностям права самоуправи.

5) Ширити ідею ліпшого взаїмного порозуміня між народами, замешкуючими Злучені Держави, і тим способом розширити основи американської культури.

Повисші точки мають бути осию, довкола якої має ся обертати дальша праця ліґи.

До ліґи покликано репрезентантів слідуючих національностий: Альбанці, Альзатці, Бельґійці, Вірмени, Гіндуси, Естонці, Жиди, Ірляндці, Хорвати, Литовці, Лотиші, Поляки, Серби, Словінці, Сирійці, Українці, Фінляндці, Чехи і Чорногорці.

Сталий конґрес тих національностий, до котрого кожда репрезентована нація мала би право вислати трох делєґатів, мав би на цїли пригадувати сьвітови слушні права тих народів до свобідного житя і розвою, опертого на засадах свободи, справедливости і людскости, а вічним пригадуванем публичній опінії міг би викликати великий вплив на справедливе і слушне розвязане справи тих народів. Такий конґрес міг би радити в Злучених Державах або у Франції, Анґлії, Росії, Голяндії або Швайцарії.

—

Правительство Злучених Держав повідомило президента Американського Червоного Хреста, що **до активної служби в шпиталях Червоного Хреста не вільно принимати натуралїзованих Американців, анї таких, які тут родили ся, але їх родичі походять з Австро-Угорщини, Болгарії, Німеччини і Туреччини.**

На повисшу постанову правительства якийсь „Льояльний Американець" питає в одній нюйорській часописи:

Чи се також означає, що гроші льояльних Американців, дані Червоному Хрестови, будуть звернені їм назад?

100.000 рублів на підмогу для Українців в Росії.

Отсим ділимо ся з нашим загалом радісною вістною, що минувшої пятниці на засіданю екзекутивного комітету Української Ради ухвалено вислати до Української Центральної Ради в Києві квоту 100.000 рублів яко підмогу для Українців в Росії.

Гроші вислано телєґрафічно на адресу президента Української Центральної Ради, проф. Михайла Грушевського, призначуючи їх на запомогу для Українців, потерпівших у війні.

* * *

В пятницю, дня 22. червня, надійшла з Києва до Української Ради в Америці телєґрама отсього змісту:

Kiev, June 22, 1917.

Ukrainian Alliance of America,
29 Chestnut St., Yonkers, N. Y.

Thousands Galicians exiled Siberia are returning home in greatest need. We ask your help for this purpose. Send money and answer by cable. — Gherasymowitsch, Lisanivski. — Ukrainian Central Rada, Galician Exiles Committee.

Kiev, Volodymirksa 57.

По українськи ся телєґрама звучить так:

Тисячі Галичан, засланих на Сибір, вертають домів у найбільшій нужді. Просимо Вас о поміч на сю ціль. Гроші і відповідь посилайте телєґрафічно. — Герасимович, Лисанівський. — **Українська Центральна Рада, комітет для галицьких засланців.**

Київ, ул. Володимирська 57.

Вже з давнійших телєґрам, які надійшли були тут з Росії, довідали ся ми, що одним з перших заходів Української Центральної Ради після вибуху революції було виєднанє освободженя для галицьких і буковинських Українців, яких за часів старого російського режіму насильно заслано в глибину Росію і на Сибір.

В тій справі їздила навіть до Петроґраду під проводом проф. Мих. Грушевського окрема делєґація Українців з Києва, щоби як найскорше виєднати свободу для наших нещасних братів.

Заходи українських провідників увінчали ся успіхом, бо вже телєґрами з перших днів мая принесли вістку, що російське тимчасове правительство, виготовлюючи плян самоуправи Галичини і Буковини підчас війни, порішило було освободити і позволити повернути домів усім тим, котрих давне російське правительство було неправно заслало.

Повисше наведена телєґрама до Української Ради доносить, що доперва тепер російське правительство перевело свою ухвалу в діло і галицькі та буковинські засланці і збігці повернули домів. Як відомо, під управою Росії находить ся під теперішну пору около 20 українських повітів східної Галичини і ціла Буковина. **Зі змісту телєґрами виходить, що засланці находять ся в страшній нужді і скора поміч є конечна.** Супроти сього факту Українська Рада, не чекаючи на цілковите покінченє збірок „Українського Дня", порішила сейчас вислати значнійшу поміч.

* * *

Отсим почуваємо ся до обовязку зложити в імени наших нещасних братів подяку в першій мірі членам Української Центральної Ради в Києві, котрі щиро займили ся долею наших братів і освободили їх з тяжкої неволї, а відтак усім членам української суспільности в Америці, котрі своєю працею і жертвами допомогли зібрати фонди, що уможливило Українській Раді під сю конечну хвилю дати поміч нашим нещасним братям.

Маємо надію, що наш загал не вдоволить ся дотеперішними успіхами, але зі здвоєною силою буде дальше спішити зі жертвами, не забуваючи на потерпівших у війні своїх земляків.

УКРАЇНСЬКИЙ МОМЕНТ В ПОЛЬСЬКІМ ДЕРЖАВНІМ УСТРОЮ.

(Статя А. Лотоцького в петроґрадській „Рѣчи").

В російській пресі перейшла майже незамітно та сторона справи про польську державу, яка доторкає ся інтересів українського населеня, поставленого в близке співжитє з польською етноґрафічною масою. Інтереси ті були вже вправді зачіпили недавні австро-угорські акти про Польщу і Галичину, а тепер тусаму справу стрічаєть ся знова в резолюції польської державної ради на відозву нашого тимчасового правительства до польського народу.

В склад проголошеної Німцями польської держави включені території етноґрафічно чужі Польщі, — часть Полїся, скольонізована мазурською шляхтою, але в народній масі українська, і заселена українським племенем Холмщина, одна із пяти земель, з яких складало ся „Руське воєводство". Ще недавно безталанна Холмщина звертала на себе увагу російської суспільности з приводу вилученя її зі складу польського королївства в окрему адміністраційну одиницю, причім спорячі сторони — істинно-російські й істинно-польські націоналісти — стояли на цілковито однаковій почві аґресивного націоналізму і, замісць справедливого полагодженя національних конечностий остаючого під їх опікою населеня, вони в однаковій мірі стреміли до його національного проковтненя. Польські націоналісти, покривджені тоді у своїх заборчих плянах, тепер з лихвою користують ся німецькими добродіями. Хоч в манїфестах Безелєра і Кука говорить ся, що „точнійше означенє границь польського королївства відкладаєть ся на будуче", однак є очевидне, що німецькі провідники рішили, щоби українське населенє Полїся і Холмщини ще раз перейшло старі, історично випробувані етапи національної боротьби.

Ще перед оголошенєм німецького акту про Польщу австрійські Українці жадали адміністраційного злученя Холмщини зі східною, українською, Галичиною в надії, що злученій масі українського населеня лекше буде ставити опір націоналїстичним жадобам. Тепер така злука ні трохи не помогла би участи українського населеня Холмщини, і останні з огню опинили би ся в полуміни, бо й австрійський монарх одночасно рішив нагородити своїх підданих польської національности на рахунок своїх підданих Українців. В цісарськім рескрипті, який признав Галичині право на „найгорячійшу батьківську опіку" зі сторони покійного монарха, висловлюєть ся бажанє, „щоби в теперішну хвилю, коли повстає нова держава з російських ґуберній, Галичині дарувати право місцевої самоуправи в цїлім тім обсягу, який годить ся з її приналежностию до австрійської монархії". **Досить хоч би поверховного знакомства з галицькими відносинами, щоби зрозуміти, що та горяча батьківська опіка не могла викликати одушевленя серед австрійських Українців. Галицька автономія, навіть в тім ограниченім виді, в якім вона доси істнувала, все представляла небезпеку для українського населеня краю. Се автономія з яскраво визначеним панованєм одної кляси — двірської, дідичівської, з її клєрикально-консервативною ідеольоґією, і одної національности — польської, через що, розуміє ть ся, мусїли в сути річи терпіти інтереси другої народности краю, демократичної вже після свого пригніченого положеня і української — після національности.**

Тому зрозумілі є горячі симпатії закордонних польських політиків супроти австро-німецьких актів: сї останні йдуть на стрічу їх заборчим намірам. А сї наміри великі і зростають з небувалою бистротою. **В резолюції польської державної ради, виданої з приводу відозви російського тимчасового правительства до польського народу, підчеркуєть ся, що „віковий польсько-російський спір про обширні етноґрафічні, находячі ся між Польщею і Росією, але віддавна, силою історичної долї, звязані з Польщею области лишаєть ся зазивом тимчасового правительства непорішений"; після мірковання польської державної ради „питанє про долю тих територій повинно бути рішене відповідно з державними інтересами независимої Польщі".** Коли вказуванє на простороть признаних до забору областий говорить лише про більший територіяльний апетит нинїшного польського правительства, то означенє тих областий у національнім відношеню неясним, навіть цїлком невідповідним терміном — „етноґрафічні области" — вже сьвідчить про порішені націоналїзаторські тенденції нинїшних провідників польської політики. Разом з тим кваліфікація даних областий прямо яко „находячих ся між Польщею і Росією" дає безграничний простір для полету думки при означеню границь будучої польської держави. Як може бути широкий той полет, показує хоч би щойно видана в Мінску — очевидно для конечностий моменту — якимось Вл. Дворжацким „Карта земель старої Польщі в границях 1815 р." Сї границі захоплюють не лише бувшу російську етноґрафічну Польщу, Познань, цілу Галичину, але й Україну на полудне по херсонську ґубернію, на схід по Дніпро, Білорусь і Литву, відтак майже по Смоленск, на північ по лінії озера Лубан — Балтійське море проти Мітави. Коли сї границї відповідають плянам польської державної ради, то вповні зрозуміла скромна встидливість її резолюції, означуючої території намічених для будучої Польщі анексій областями „між Польщею і Росією". Докладнійше вияснюванє в тім случаю могло би викликати що найменьше насьмішку.

(Конець буде)

Вісти з України.

(Продовженє зі сторони 1-шої).

ся: „Загальне зібранє союза комітетів родичів і педаґоґічних рад витає в вашій особі першого відвічального перед народом міністра народної просьвіти, освободившого школу, від нині вільну на дорозі розвитку і вихованя будучих свобідних горожан, свобідну в своїм національнім самоозначеню. Зібранє однак думає, що в теперішний час середна школа повинна задержати свій основний загально-російський характер з пожаданим у нїй курсом українознавства.

(„Русское Слово", з 10. мая).

Українські делєґати 5-тої армії у князя Львова.

Нині, 10. мая, представителї українського зїзду передали міністрови-президентови, кн. Львову, деклярацію і резолюцію зїзду українськиж делєґатів 5-тої армії.

В бесіді з міністром-предсідателем делєґати спитали ся його, як відносить ся тимчасове правительство до стремлїнь Українців в справі національно-територіяльної автономії.

Кн. Львов відповів, що те питанє пійде на порішенє установчих зборів.

На запит делєґатів про відношенє тимчасового правительства до утворюваня українських полків, міністер-президент відповів, що на те правительство вже засадничо згодило ся.

Делєґати Українців просили кн. Львова відповісти на питанє, чи тимчасове правительство вважає можливим дати місце українським представителям в правительстві і чи представителї України будуть завізвані на мирову сьвітову конференцію.

Міністер-предсідатель заявив, що він не вважає себе уповажненим порішити ті питаня.

(„Русское Слово", з 10. мая).

Скасованє галицького ґенерал-ґубернаторства.

На засїданю тимчасового правительства розглянено питанє скасованя галицького ґенерал-ґубернаторства і заведеня в Галичині і Буковині нової горожанської управи на основах, згідних з постановами гаґської конференції про порядок управи в занятих на час війни неприятельських землях.

На чолї нової горожанської управи після установи тимчасового правительства буде стояти комісар Д. І. Дорошенко.

(„Новое Время", з 9. мая).

Київський окружний зїзд.

Київ, 8. мая. — На скликанім у Києві зїзді представителїв рад робітничих, жовнїрських і селянських депутатів приключили ся много значучі пригоди.

На тім зїзді могли бути присутні тільки делєґати, вибрані робітничими і жовнїрськими радами депутатів, і селяни, вибрані селянськими радами або селянськими політичними орґанїзаціями. В тім змислї й розіслано завізваня.

Делєґати від робітників і жовнїрів прибули з відповідними мандатами від своїх рад.

Селяни-ж почали прибувати в незвичайно великім числї. Їх вислали мітінґи і ріжні принагідні збори. Прибували виключно селяни-Українці, скликані — як потім вияснило ся — гуртком українських шовіністів (!).

Перших селян, які появили ся без мандатів, на зїзд не допустили. Постепенно однак тих селян без повновластий зібрало ся до 300. Вони рішучо жадали допущеня їх на зїзд. Проби доказати їм, що зїзд — не мітінґ і що на зїзді можуть брати участь лиш уповновласнені делєґати, були безуспішними.

Тоді рішено допустити їх з правом дорадчого голосу.

Вже однак на першім засїданю ті селяни почали виголошувати бесіди, повні шовінїзму (!) і злоби. Вони перебивали бесїдників певними і може бути не всім їм зрозумілими окликами: **„Хай живе федеративна република!"**, проявляючи велику упертість і явно йдучи за чиїмись вказівками.

Опісля, коли зїзд розбив ся на секції, правдиві наміри селян, кермовані шовіністами, виявили ся ще яснійше.

Всі селяни попали в селянську секцію, де відразу змінили програму роботи і заняли ся порішенєм таких питань, як: **орґанізація федеративної републики, участь української дипльоматії в мирних переговорах, утворенє українського національного війска** і т. п., причім постійно ухвалювали відповідні резолюції.

Мала ґрупа уповновласнених учасників зїзду покинула засїданє секції.

Потім скликано засїданє комітетів робітничих і жовнїрських депутатів, які ухвалили явну нагану ґрупі селян, дїлавших після вказівок українських шовіністів (!).

Порішено було уважати перше засїданє, на котрім були неуповновласнені делєґати, лише нарадою, а зїзд відкрити наново нині вечером. На те рішенє згодили ся й українські соціял-демократи.

Постановлено також допустити на зїзд представителїв тільки зорґанізованого селянства — по двох з одного повіту.

Ті постанови передано ґрупі селян, які дальше без впину вели наради над великими державними питанями.

Селяни постановили своїх делєґатів на зїзд не посилати.

(„Русское Слово", з 9. мая).

Справа Степаненка.

Київ, 8. мая. — Послїдними виступами українських шовіністів, які викликали не тільки розворушенє суспільних орґанізацій, але й сильне незадоволенє українських відвічальних партій, руководив ветеринар А. Ф. Степаненко, коло котрого згуртувала ся громадка 10-тьох шовіністів.

Нині на засїданю міської екзекутиви представителї ради робітничих депутатів зробили цікаві відкритя щодо Степаненка, щоби — як заявили представителї ради робітничих депутатів — доказати, хто в теперішний час став на чоло руйнуючого шовіністичного напряму, який грозить анархістичними виступами.

Скандал на окружнім зїзді — діло рук Степаненка, який, нікого не повідомлюючи, телєґрафічно скликав значне число селян, відповідно настроєних, на зїзд робітничих, жовнїрських і селянських депутатів, хотячи тим засїяти роздор межи робітниками і селянами і ведучи явну демаґоґічну політику.

Представителї ради робітничих депутатів таке оповістили про роботу Степаненка:

Серед відкритих провокаторів київської охрани знайшов ся один Українець з Галичини, Леонід Плавюк (клич „Галка"), слуга київської аґентури московського споживного союза. Він діставав 50 рублів місячно.

При слїдстві в комісії для розбору справ охрани Плавюк признав ся, що належав до охрани, добавивши, що пійшов туди на службу за згодою Степаненка і його ґрупи 10 діячів. Притім Плавюк заявив, що він жадних вістий охрані не давав. Виявилось однак, що свою платню Плавюк побирав не задармо, повідомлюючи охрану про діяльність служачих московського союза.

Коли розпочала ся робота комісії в справі слїдства охрани, Степаненко і його ґрупа не вважали потрібним перестерегти комісію про дїяльність Плавюка. Колиж провокаторство Плавюка відкрито, Степаненко і його товариші наставали на те, щоби не оголошувати публично Плавюка в списі провокаторів.

Колиж часть комісії заявила ся проти такого поступку для одного провокатора, Степаненко з компанією стали грозити, заявляючи, що ціла справа є побудована на національній ненависти до Українців.

Наконець рада робітничих депутатів постановила донести про те все екзекутивному комітетови.

Довідавши ся про ту справу, екзекутивний комітет одноголосно постановив виключити Степаненка з ради суспільних орґанізацій і донести о тім ґуберніяльному екзекутивному комітетови, де Степаненко є членом, а також до Головної Української Ради.

Відкритє провідника українських шовіністів викликало в місцевих кругах незвичайне вражінє.

(„Русское Слово", з 10. мая).

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРҐАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ!

РЕВОЛЮЦІЯ І УКРАЇНА.

На повисшу тему „Дзєннік Петроґрадскі" помістив довшу статю, в якій між иншим читаємо:

Безперечною правдою давнійших часів було у нас (Поляків) переконане, що демократичні напрями, о скільки на західних окраїнах приносять нам користь і територіяльне поширенє, о стільки на східних є злучені з ослабленєм польських впливів. На пруськім Шлезку нашим народом є нарід міський і робітничий, на Руси (Україні) нашою є шляхта. **Демократична російська република, перепровадивши 4-прикметникове** (загальне, рівне, тайне і безпосереднє) **право голосованя повалить російсько-націоналістичні уряди на Руси, але віддасть їх не в наші, а в українські руки. Преціnь і у східній Галичині перевага польського елементу дізнала смертельного удару з хвилею запровадженя загального голосованя.** Що буде з польською суспільностию на Руси, головно тоді, коли Росія переведе останню консеквенцію радикальної демократії: **поділ землі?** Під панованєм російського націоналїзму було нам зле, але тоді ми могли боронити своєї справи під новочасним кличем рівноправности. **Що з нами буде під ознакою панованя рівности одиниць і народности?**

Є між нами песимісти. Вони є склонні повторювати слова одного Москаля, виголошені до Поляків: „**Ми** (Москалї) **тут** (на Україні) **двого сидіти не будемо, але в кождім разї довше від вас**". Сей песимізм (зневіра) нуртує в селянських кругах: не противлять ся йому і Поляки з австрійського забору, оповідаючі про аґресивність тамошних Українців, і занепокоєні долею східної Галичини, маючої війти в склад України, чи то цїлком окремої чи злученої федеративно з вільною републиканською Росією.

Чи сей песимізм є узасаднений? Що наслїдком будови польської суспільности на Руси консеквентне перепроваджене демократичної програми потягне за собою нечувані для нас наслїдки, про се нема й сумніву; станеть ся се тоді, коли постулят поділу землі буде переведений в житє, але се є історичною конечностию, котра нас винагородить також історичною консеквенцією — воскресенєм Польщі, цїлком незалежної і злученої; впрочім у напім посїданю є ще средства еквівалєнтів (річний, рівних щодо вартости) за евентуальні страти. Треба буде лише переробити суспільну будову польських окраїн, а радше пригадати собі, що і давнійше побіч польської шляхти був тут польський купець, польський ремісник. На тих демократичних суспільностях опирасть ся тепер польскість Руси, а будуть вони скріплені завдяки тому, що єилпне до них богато польського селянства, котре в разї подїлу землі сильними капіталами пособить польському промислови і торговли на Руси. Остане ть ся вкінци і польська інтеліґенція, вивисшена духовою культурою над молодшим українським окруженєм.

Евентуальне прилучене східної Галичини до України, із загального польського становища означаюче болюче зменшене будучої польської держави, для польскости на Руси буде дуже корисним. Є Поляків у східній Галичині около півтора мілїона, сильних всякою культурою, матеріяльно і духово, політично добре вироблених. Вони не лише не будуть для польскости страчені, але противно, будуть нечувано важною підпорою польскости на Руси. Польскість в українськім Львові мала завсїди енерґічний, самостійною ініціятивою обдарений і ніякими противенствами незломаний польський патріотизм. Польські окраїни побільшать ся територіяльно, а що важнійше це — скріплять ся духово.

Без сумніву можна притім числити на два моменти психічної натури. Перше, то відмолодненє народної енерґії. Розуміє ть ся, не лише ми будемо її мати, але й **Українці, котрі вже нині мріють про сьвітлу на Руси будучність і підвалини її вже нині в Києві закладають...**

ВОЄННІ ВІСТИ.

(Продовжене зі сторони 1-шої).

Керенський заборонив висилку російських війск до чужих країв.

ПЕТРОҐРАД, 23. червня. — **На всеросійськім конґресі робітничих і салдатських рад міністер війни Керенський заявив вчера, принагідно дебати над воєнними цілями Росії, що Росія веде заграничну політику зовсім независимо та що безуслівно не позволить на висилку війск до Греції.**

„Мої розкази — говорив дальше Керенський — є виразом волі більшости російської демократії. Як довго я буду на своїм становищи, я не стерплю сього, щоби розривати армію, яка мусить позістати сильна, щоби могла відвернути небезпеку армії кн. Леопольда і його нового соціялізму".

Щодо Вірменії то Керенський заявив, що відти не може забрати війск, бо тоді Вірменія впала би жертвою Курдів і Турків.

Японія хоче помагати при реорґанізації Росії.

КОПЕНГАҐЕН, 22. червня. — Після донесеня фінляндських часописий **Японія обіцяла російському правительству помогти при переведеню орґанізації демократії і реорґанізованю армії.**

Японія висказала бажане, щоби Росія заняла як найскорше знова своє місце в ряді воюючих.

Зелїзничий страйк скінчений.

ПЕТРОҐРАД, 22. Червня. — Зелїзничий страйк в першій секції Николаївської зелїзниці, яка веде з Петроґраду до Москви, покінчений. Правительство постарало ся о підвисшене платні для страйкуючих робітників.

Перевезенє тіл перших борців за право народа.

ПЕТРОҐРАД, 22. червня. — **Тлінні останки „декабристів", які були похоронені на Сибіри, будуть викопані і перевезені до Петроґраду.**

Декабристи були перші, які в 1825 р. робили зусиля змусити царя Александра I., щоби надав державі конституцію. За се їх строго покарано. Одних засуджено на смерть, а других заслано на ціле житє в Сибір.

В АВСТРО-УГОРЩИНІ

Уступленє ґр. Клям-Мартініца.

АМСТЕРДАМ, 23. червня. — **З Відня доносять, що ґр. Клям-Мартініц, не будучи всилї утворити нового кабінету міністрів, зрік ся порученої йому задачі.**

Головною причиною його уступленя була сильна опозиція зі сторони Поляків, які між иншим заявили, що в новім кабінеті не сьміє засїдати ніодин член, який належав колись до кабінету ґр. Штірка.

Утворене тимчасового кабінету.

АМСТЕРДАМ, 24. червня. — **Віденська телєграма доносить, що утворило ся тимчасове правительство з д-ром Зайдлєром на чолї.**

Президент нового кабінету заявив, що сей кабінет є лише тимчасовий та що небавом буде покликаний до житя новий, постійний кабінет.

В склад тимчасового кабінету війшли: др. Зайдлєр, президент міністрів і міністер рільництва; ґр. Тоґенбурґ, міністер внутрішних справ; др. Цвіклїньскі, міністер просьвіти; др. Шавер, міністер судівництва; др. Вімер, міністер фінансів, Матапа, міністер торговлї; Гаман, міністер публичних робіт; барон Банляис, міністер зелїзниць; ґен. Чап, міністер краєвої оборони; Гефер, міністер поживи.

В НІМЕЧЧИНІ:

Німеччина має 13 ворогів і 9 півворогів.

АМСТЕРДАМ, 24. червня. — Урядова німецька часопись „Норддайтше Альґемайне Цайтунґ" оголосила статю, в якій подала точний перегляд теперішного воєнного положеня. Автор сеї статї, ґен. Блюм, пише між иншим отсе:

„З піднесеною головою і з погордою глядимо на держави, які получили ся з нашими ворогами. З трома нашими союзниками ведемо бій проти 13 зовсім ворожих і 9 півворожих держав, які обіймають найбільшу частину населеня землї. Більше ворогів, більше слави".

Князь Більов заповідає скорий конець війни і побіду Німеччини.

ПАРИЖ, 23. червня. — З Ціріху доносять, що бувший німецький канцлер, князь Більов, відповідаючи на ґратуляції, які прислано йому з нагоди річниці уродин пруське місто Бромберґ, висказав надію, що сей рік принесе німецькому народови бажаний мир, який винагородить його за жертви і терпіня і який уможливить Німеччині сейчас займити таке становище, яке вона займала й перед війною.

Се перший раз за цілий час війни, що князь Більов говорить про воєнні цілі Німеччини.

ВІСТКА З РОСІЙСЬКОГО ПОЛОНУ.

Пан Михайло Марків з Ню Йорку дістав лист від свого брата Вартоломея, котрий зістав полонений в окопах під Тернополем і вже близько два роки перебуває в саратівській ґубернії (спершу у Царицині над Волгою, а тепер у селї Посад-Дубовка). Лист писаний 9. цьвітня 1917 і містить побіч родинних справ ось-такі загальнійші річи:

„Тут настав переворот, однак всюди спокійно. Здавало ся, що Бог знає кілько крови при тім поплине, однак відносно мало жертв було; старі власти, полїція, жандармерія скоро піддавали ся революціонерам: люди відсьвяткували революцію і новий лад приняли торжественно та з великим одушевленєм. Нове правительство дало богато полекш, завело конституційні ґарантії і тепер тут повна свобода для всїх російських підданих. Република буде майже певно.

„Російські Українці кинули ся до роботи, закладають школи, часописи — одним словом: ожили.

„Пішли менї кілька чисел „Свободи", або иншої часописи, а особливо прошу Тебе о календар на 1917 рік. Нове правительство не заборонює заграничних книжок і часописий.

„В Посад-Дубовцї хлїб дешевший ніж деинде, але тяжко тутки дістати деяких артикулів, бо то тільки Посада, то є більше село. Думаю, що тепер від весну буде лїпше".

(Дотичний лист перейшов цензуру російську й **англійську**. З того видно, що Англїя має нагляд над цензурою свого східного союзника. — Ред.).

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Палата послів ухвалила закон про заборону продукції алькоголю.

В палаті послів у Вашінґтоні принято проєкт посла Барклея, щоби на протяг війни заборонити виріб горівки і пива. Проєкт принято 132 голосами проти 114. Сей проєкт пійде ще під голосоване сенату.

Хто може належати до Червоного Хреста.

Полковник Дж. Р. Кен, головний директор Американського Червоного Хреста, одержав від державного департаменту інструкції, щоби з активної служби в шпиталях Червоного Хреста виключити натуралізованих Американців, навіть таких, які родили ся в Америці, але їх родичі походять з Німеччини, Австро-Угорщини, Болгарії і Туреччини. Департамент покликуєть ся на се, що така метода практикуєть ся в державах аліянтів.

Редактор „Біча Божого" помер.

Відомий зі свого здорового гумору Щипавка (властиве імя Телесфор Хелховский), редактор польського „Біча Божого", помер на сухоти. Від ряду літ він хорував на сю страшну недугу, а в останній хвили виїхав лїчити ся до стейту Тексас, де стрінув свою смерть. З його смертию гумористично-сатиричний сьвіт стратив одного зі своїх ліпших робітників.

Коччі арештований в Італії.

Убийник 18-літної Рути Круґер в Ню Йорку, Альфред Коччі, зістав арештований в Больоні (Італія). Перед тамошним судією він признав ся до злочину. Американські власти зажадають його видачі і суд над ним відбудеть ся в Ню Йорку.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Женщина членом міської управи в Полтаві.

Полтавська міська дума вибрала членом управи паню Лисовську, віддаючи під її опіку відділ народного здоровля.

Брак мяса у Львові.

У Львові даєть ся відчувати великий брак мяса волового і вепрового.

Брак пива у Львові.

В цілім Львові даєть ся відчувати великий брак пива. Причиною браку має бути здержане продажи пива акційним товариством броварів, яке за кілька тижнів задля недостачі матеріялів задумало здержати цілковито продукцію пива. Тепер літра пива коштує у Львові 1 кор. і 72 сотики.

Рибний мур у Дніпрі.

Остра зима спричинила в Дніпрі так званий рибний мур. Задля грубої верстви леду у воді забракло кисня, конечного для риб. Неживі риби випливають громадами на верх води, де населене ловить їх кошами. Рибаки кажуть, що Дніпро через кілька літ не зможе достарчати риби.

НОВИНКИ.

Програма австрійських Поляків.

На зборах польських послів до віденського парляменту і львівського сойму, які відбули ся в Кракові, ухвалено слідуючі резолюції щодо будучности незалежної Польщі:

1) Польща має бути незалежна з вільним доступом до Балтійського моря.

2) Наставати на се, що польська справа є міжнародним питанєм, бо се є засадничим услівєм привернення тривалого мира.

3) Польський нарід очікує, що новий цісар Австрії, котрого уважають яко доброго приятеля Поляків, повинен забрати голос в справі розвязки польського питаня, коли потрафить визволити ся зпід впливів кайзера.

4) Сотворене з Польщі монархії, котра була би природним і вірним союзником Австрії.

І Поляки хочуть федерації народів.

Стокгольмський кореспондент шікаґовської часописи „Трібюн" доносить, що всі польські політичні партії згодили ся на резолюцію, котра в імени польського народу твердить, що Литва дійшла вже до тої степени національного відродженя, що має всякі дані і права розпочати самостійне жите. Сподівають ся однак, що Литва буде в союзі з Польщею. Польська соціялістична партія приняла сю резолюцію з поправкою, що відносини між Польщею і Литвою повинні бути полагоджені загальним і тайним голосованєм у Вильні і Варшаві — яко столицях обох тих країв.

Всі повисші кроки — говорить кореспондент — мають на цїли здійснене намірів сконфедерованя народів між Балтійським і Чорним (?) морем і через се мусять щезнути всякі поголоски, наче би Польща хотіла анектувати Литву до Білоруси.

Зїзд Лотишів.

В місті Вольмар (у Лівонії) відбув ся зїзд лотишських безземельних селян, котрі ухвалил сконфіскувати дідичівські і церковні добра без ніякої винагороди, оставляючи попередним властителям означену скільність земель. Ухвалено сконфіскувати 10,000.000 рублїв, виданих дворянству в нагороду за закриті коршми, а також 60,000.000 рублїв із капіталів дворянського кредитового товариства, яку то суму зложили дворянам селяни у формі ріжних кар.

Зїзд ухвалив орґанізувати по селах ради сільських робітників і постарати ся для сільських робітників о 8-годинний день праці.

Постановлено зорґанізувати професіональні союзи сільських робітників, увести в жите закони про асекурацію робітників і завести інспекцію праці. Зїзд висказав ся за безпроволочним скликанєм установчих зборів і за заведенєм в Росії демократично-федеративної републики, в якій Лотва (край замешкалий Лотишами) була би політично-автономною областию.

Домаганя польських жінок в Галичині.

Ліґа женщин Галичини і Шлезку зложила парляментарній комісії польського кола петицію, в якій висловлено слідуючі жаданя:

1) Закладанє відповідних шкіл фахових для дівчат і узглядненє їх при роздїлї стипендій.

2) Утворенє краєвих женських шкіл висших з клясичною і реальною програмою.

3) Допущенє женщин на правничі виділи краєвих університетів.

4) Розширенє і удосконаленє інституцій промислових інспекторок.

5) Зміна постанов законів про товариства в тім напрямі, щоби женщини могли бути допущені до політичних товариств і щоби могли такі товариства закладати.

6) Активне і пасивне право вибору до рад і сойму вилученої Галичини.

7) Заки такі права можуть бути признані, жадаєть ся утвореня із женщин дорадчих рад при міських і сільських громадах, при краєвім виділі, евентуально при раді вилученої Галичини, а се тому, щоби уможливити женщинам активно заняти ся справами женщин і дітий, вихованя, нагляду і опіки.

Японія порядкує в Хінах.

Бувший премієр Японії, Маркіз Окума, заявив, що для Японії наспів тепер час зробити порядок в Хінах, бо инакше там ніколи не буде ладу.

Хінську державу — говорить Окума — контролюють елементи, які не розуміють ваги хвилї. Лише хінські студенти, котрі побирали наукове вишколенє в Японії, є всилї рішати про будучність своєї вітчини. Обовязок наказує, щоби Японія заняла ся полагодженєм внутрішних справ у Хінах. Японія повинна поперти змаганя полудново-хінських демократів, допомагаючи їм поконати північно-хінських бюрократів.

Тарновский буде премієром Польщі.

З Відня доносять, що в тамошних півурядових кругах ходить чутка, що бувший австро-угорський амбасадор в Злучених Державах, граф Тарновский, буде іменований першим премієром польського королївства. Під сю пору він находить ся у Варшаві.

Нові кари для злодіїв в Росії.

Жовнірські і робітничі судії в Росії придумали добрий спосіб караня злодіїв. Один арештований злодій мусів перейти головною улицею в Петроґраді і нести таблицю з написию: „Я вкрав цукор і черевики у салдата!"

В Кишиневі жовніри казали одному конокрадови стояти на публичнім місци кілька годин з хомутом на шиї.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Г. Д., Кліфтон, Н. Дж. — Відповідну для себе фарму Ви можете купити тільки тоді, коли оглянете її власними очима і коли вона Вам подобаєть ся. Дотичної компанії, про яку згадуєте, ми зовсім не знаємо, тож не можемо знати, о скільки вона є чесна й ретельна. Такі справи є найліпше обговорювати і полагоджувати особисто, а не спускати ся на нічию пораду.

Українець, Картерет, Н. Дж. — Вашої дописи ми помістити не можемо, бо вона — після нашої гадки — принесла би загальній справі більше шкоди ніж пожитку.

Українець, Дітройт, Міш. — Ваша допись не буде поміщена. Попробуйте враз з иншими, щирими людьми залагодити відомі Вам справи на місци.

ДОПИСИ.

З PASSAIC, N. J.

Вистава „Украдене щастє".

Дня 20. мая б. р. заходом тутешної Української Бесіди виставлено на сцену драму Івана Франка „Украдене щастє".

Сам властиво не знаю, чи писати що про сю виставу чи ні. Кажуть, що коли щось не заслугує на увагу, то шкода дармо папір псувати. Але що нам діяти... Не попсуєш трохи паперу нині, то колись мусиш більше попсувати. Длятого треба брати ся до річи.

Драму „Украдене щастє" майже кождий знає і поясняти її на сім місци вже не слід. Справа мається із самою виставою, про яку, на жаль, мушу говорити цілком не до вподоби тим кругам нашої суспільности, які бажали би вже не чути про ніякі блуди. Але що вдієш... Тому і пасейські аматори, які брали участь у виставі „Украдене щастє", нехай не погнівають ся, що скажу пару слів на їх адресу, а властиво на адресу режісера. Режісер є впорядчиком і душею цілого представленя від хвилі вступних приготовань аж до останного спущеня заслони. Режісер має переважаючий вплив на вибір штуки. На нім спочиває відвічальність за успіх. Режісер має вибирати на аматорів спосібних людий. При обсаджуваню ролі треба пильно уважати, щоби кожда роля дістала ся у відповідні руки.

А в драмі, яку відгравало товариство „У. Б.", майже не вважало ся на ті річи. Возьмім приміром Анну: вона ніколи не подивила ся в очи, хоч приходять любовні сцени. Вона завсіди доптала ногами. Навіть тоді не оказала страху, коли Микола прийшов з арешту і застав її гуляючу з жандармом. Видно, що Анна цілком не була перенята ролею і через се не зробила ніякого враженя на присутних. Жандарм був більше рухливий, але все таки треба було більше знакомости із жандармським ремеслом, особливо тоді, коли впав на слід крови на сорочці. Ролі війта і Миколи вийшли поправно.

Останний акт зробив на присутних дуже немиле вражінє, коли на крик, що Микола убив жандарма, прийшла громадська старшина і, ставши коло самого трупа убитого жандарма, питає: „Гей! А тут що такого? Хто тут галасує?" — а говорячи се, дивили ся на забитого і на кров. Селяни на вид крови не показали по собі найменьшого враженя. Анна стояла преспокійно, не відчуваючи ніякого жалю. Парубки говорили добре. П. Зубар відіграв свою ролю з повною похвалою.

А тепер кілька слів до публики. Мушу на сім місци заявити, що між нею не було найменьшого порядку. Скільки то вже товчеть ся по часописях просьба чи поученє, як треба заховувати ся підчас представленя, а мимо того ніщо не помагає. Якийсь чоловічина (під стіною) раз за разом бив у долоні, чи треба було чи ні... Та найгірше воно видаєть ся, коли аматор наслідує умираючого або такого, що з розпуки чи жалю рве собі волосє на голові, а публика тоді бє в долоні і сьміеть ся на цілу губу. Я ще ніде не бачив таких людий, то й не диво, що коли навинеть ся який чужинець на гали, то мусить зараз її опускати зі встиду...

Час, українська суспільносте в Пасейку, застановити ся над собою і не виставляти себе на сьміх перед своїми і чужими.

Гість.

З NEWARK, N. J.

Вибрики наших „соціялістів".

Я завважав, що деякі часописи уважають Нюарк за найсьвідомійше місто в Злучених Державах, ніби тому, що тут має бути богато соціялістів. Се очевидно є сьвідома лож, бо тут їх нема; тут є якась віднога ніби соціялістів, котрі все якусь авантуру починають, але сили не мають ніякої.

Тут є поверх пять тисяч Українців — майже всі з Галичини, бо з Росії і з Угорщини дуже мало. Як по всіх містах так і в Нюарку є церква, при котрій всі сьвідомі Українці гуртують ся. Якийсь час Нюарчанам жило ся добре; всі любили ся як діти одного батька. Та лихо не спить. Діявол насіяв куколю межи пшеницю. Тим кукілем є ті недоуки, нібито соціялісти і презбітерія. Щодо презбітерiян то шкода про них писати: одно що їх є мало, а друге — там нема нічого доброго. Але щодо „соціялістів" то годить ся дещо сказати.

„Соціялістів" є тут, по правді сказати, до півтора тузина. Вони занимають ся ширенем роздору межи моральними і релігійними людьми і все накидають ся — чи треба чи ні — на релігію, на церкву і на сьвященика.

Я розумію соціялістів, котрі поборюють гнет капіталізму і попирають робітничу клясу, а самі жиють чесно. Колись наші Українці бороли ся з кацапами, а нині?... Борють ся самі межи собою. Один католик, другий соціяліст і вже вороги — ті, що перед роком любили ся. А хто тому винен? Соціялістичні проводирі, бо вони насьмівають ся з релігії, з Бога і сьвятих. Наші недоуки гадають, що то правда, тай собі ще гірше кепкують з тих христіян, котрі ходять до церкви. І з того зробив ся початок роздору. „Соціялістів" люди зненавиділи, бо ті голодранці жиють, як худоба: своїх дітий не хрестять, шлюбів у церкві не беруть... То такий „поступ" у двайцятім столітю! Колись наші предки приняли Христову віру, а нині їх потомки вирікають ся її. Чи так має бути? Та голота ще гірша від зьвірини, — чиста зараза в нашім народі.

Від якогось часу наші „соціялісти" роздавали ріжні оголошеня і продавали свої часописи під церквою, а як зійшли ся на збори або на віче, то все насьмівали ся з церкви, з парафіян і сьвященика. Тоді парафіяни домагали ся від церковного комітету, щоби прогнати тих очайдухів з їх оголошенями. Комітет удав ся з тою пропозицією до сьвященика і просив, аби сю справу полагодити.

Одної неділі виголосив сьвященик у церкві, що ніхто не сміє роздавати жадних оголошень під церквою, ані продавати часописи. Але то не помогло; „соціялісти" ще гірше лізли людям в очи і кепкували собі з них. Тоді церковний комітет завідомив про се поліцію, і таким способом вдало ся оборонити церкву перед нахабностию безвірків.

Коли винуваті зістали поарештовані і поплатили кару, то вони в своїм „Робітнику" назвали церкву деспотизмом і вихвалювали ся, як то судія позволяв їм продавати коло церкви часопись і таке инше. То всьо є брехня, але вони инакше не знають.

Чого вам лїзти під церкву, як ви не христіяни? А як ви почуваєте себе соціялістами, то будьте розумні і чесні, робіть свою роботу щодо соціялізму, а не лізьте там, де вас не потребують! Чесні люди ніколи не роблять того, що ви робите.

Наші „соціялісти" самі не знають, чого вони хочуть. Видно, що то вітрогони, без доброго вихованя. Приїхав до Америки, трохи відчуняв і вже би вчив другого, а сам нічого не вміє.

У нас є велика церковна галя, в добрім місци, і майже що вечера відомкнена. Маємо доброго учителя хору. І хор є (тов. „Боян") і читальня в тійсамій гали, богато книжок і люди сходять ся, а „соціялісти" боять ся того всього, як якої трутини. Вони винайшли собі якусь клуню на своє збіговиско і тій клуні дають за кождий раз якусь нову назву. В них там є своя „орхестра" і „спів", а то всьо виглядає як котяча музика, бо на Україні такі музики і співи ще не бували; один дід з лірою красше заграє і заспіває ніж шайка „соціялістів". Вони дають представленя, а часом щось таке зліплять ніби концерт. Аматори як вийдуть на сцену, то чиста чудасія — є що видіти!... То всьо рухаєть ся як зелізні птахи. Цілий вечір дивите ся і не знаєте, що то є яке то є представленє. Вони не грають того, що є в книжці, а поза книжку. А які то „концерти" у них бувають! Співаки як вироять ся на підвисшенє, то звивають ся як мухи в окропі. З великої мудрости навіть не знають, де мають стати. Нарешті „дириґент" підойме в гору кусник патичка, а то всьо як заскавулить, то не знати, чи слухати тої арії, чи дивити ся на дириґованє. Вони і „соля" співають і „дуети", а так гарно, що треба уха затикати. А вже як вчений бесідник розпустить хавку і зачне виговорювати на Бога і на віру, то годі слухати! По скінченю тої чудасії вони говорять: „Просимо нас не критикувати, бо ми робітники!"

Та бо і ми робітники, але як даємо концерт або представленє, то так як належить ся. А чому? Бо ми працюємо і вивчуємо ся всьо як слід.

Панове „соціялісти!" Час би вам нарозумити ся і бути людьми. Читайте твори Тараса Шевченка: „Бо хто матір забуває, того Бог карає, чужі люди цурають ся". Уважайте, щоби і вас свої не відрекли ся, бо ви забули за свою релігію, ви далі і України відречете ся. „Обніміте-ж, брати мої, найменьшого брата!" — кликав Шевченко, а ви сичите ненавистию. Де ваша любов? Кождий не може бути такий як ви. Тяжко всім лізти в болото, як можна йти по сухім... Нащо нам кидати просьвіту і йти в темноту? Я би вам радив дати спокій з тими вашими вибриками. Добрих і чесних людий не зачіпайте, бож ми preцінь всі є дітьми одної Неньки-України.

Член 133. відділу У. Н. Союза.

З ROCHESTER, N. Y.

Червона місія в нашій громаді.

В оголошеню, яке я одержав коло церкви, було написано, що у нас дня 26. мая має відбути ся представленє, перед котрим будуть говорити бесідники: Ткачук, Цеглинський і инші.

Хоч уже був пізний час, мене скортіло піти подивити ся та послухати „поступових" людий. Дуже мене се здивувало, коли я прийшов і довідав ся, що ще майже нікого нема, а лише тут і там снують ся „поступовці" з повними кишенями ґазет, які вони пхали в руки кождому, кого лише подибали.

У гали знаходилось около пятьдесять людий (разом з делєґатами, які тут прибули на „місію"). Була 9-та година, коли „товариш" Петрів подав присутним до відома, що вкоротці розпічнеть ся представленє, а за той час „товариш" Ткачук обяснить коротко, що то таке соціялізм. Я був дуже цікавий послухати про соціялізм, бо хоч бував по ріжних вічах, то ніхто менї не пояснив як слід сього дивовижного слова. Та, на жаль, моя цікавість не заспокоїла ся, бо з чим я тут прийшов, то з тим і пійшов.

Пан Ткачук працював мабуть довший час в зоольоґічнім парку, бо в своїй промові ґоворив лише про медведів, вовків і про инші зьвірята.

Почало ся нарешті представленє під назвою „Панна штукарка". Ґарна се штука, але треба її уміти відіграти. Не знаю, чи се була хиба режісера, чи може лихі були аматори, що до науки не надають ся, — досить, що кождий з них віддав свою ролю так, що я по тім представленю мусів два дни в ліжку покутувати. Співи у тій „Панні штукарці" привели мені на гадку місяць марець, нашого чорного пса Бриська і кота Мацька.

По тім славнім представленю п. Рибчук запросив усіх на велике масове віче, що мало відбути ся слідуючого дня.

На другий день, (в неділю, 27. мая) я в означенім часі прийшов на се „масове" віче, але не застав майже нікого; були лише самі „місіонарі", поміж котрими я пізнав кілька знакомих мені осіб. Тут я почув нарікання на Січинського. „Січинський — говорили „поступовці" — нічого для нас не робить, ми без нього обійдем ся" і т. п. Один з „товаришів", котрий був присутний на конвенції Федерації (соціялістичної), пояснив мені, що на конвенційнім засіданю „магомет" Дмитришин завів роздор поміж Січинським і Федерацією. Там — після кацапського звичаю — приходило навіть до „мордобитія", а з того вийшла на кінци така чудасія, що між десятьма людьми витворило ся аж двайцять ріжних партій!

Дальше я довідав ся, що деякі одиниці з „партії" Дмитришина чатували на Січинського і його штаб коло зелізничої стації майже цілу ніч, бо мали намір порахувати ребра Січинському, Цеглинському, Ревюкови і прочим їм подібним панкам... Мені пригадала ся тоді ось-така подія: Коли у нас на вічу дня 28. цьвітня говорив п. Дмитришин, то п. Мурашко запитав ся його, що станеть ся з Федерацією. На се п. Дмитришин відповів: „Федерація разом з Січинським пійшла панською дорогою, але ми заложили собі робітничу орґанізацію без Січинського і прочих".

Нарешті п. Рибчук подав до відома, що сейчас розпічнеть ся віче, яке ще доси не розпочало ся задля маленького числа людий (бо мусить бути сто людий). Аби запобігти лихови, він скликав всіх людий, які були при барі, значить ся: Жидів, Італійців і прочих „інтернаціоналів".

Почало ся славне „масове" віче. Перший виступив якийсь пан Ткачук, котрий учепив ся насамперед штанів, говорячи, що коли чоловік убереть ся в капіталістичні штани, то тоді буде добре. Дальше говорив, що нам школи не треба. Діти повинні вчити ся соціялізму з маленькости, бо в таких школах учать самі попи, капіталісти і т. д., а щодо всяких книжок то їх пишуть самі капіталісти. Шевченкових і Франкових творів не треба читати, бо їх капіталісти переробили на свій лад — так як пророцтва Михальди. Зате мусить ся читати соціялістичні книжки, видані робітниками. Хто не буде вчити своїх дітий соціялізму, то той буде хрунь.

Другий виступив якийсь Микола з Акрон, Огайо. Сей чоловічина до часу віча відбував свою „місію" при барі, бо почав на сцені ходити такими викрутасами, що я був у страху, аби він не підійшов на край сцени, бо тоді могла поляти ся кров (з розбитого носа) без ніякої революції. Сей „бесідник" хотів говорити щось за теперішну російську революцію, але треба було одного чоловіка, щоби йому рот отвирав...

Третий виступив пан Дмитришин з Дітройт, Міш. Сей парняга надаєть ся дуже добре до жидівського штору „окшен сейл". В своїй одногодинній „проповіди" він дуже сильно „критикував" часописи „Свободу" й „Америку", говорячи, що се самі шмати, тому, що редакторів не вибирає конвенція (гляди „Робітник" з дня 12. червня, ч. 63).

Після того „товариш" Ткачук поставив внесенє, щоби редактором „Робітника" вибрати його або Дмитришина, — значить ся: Січинського не треба!

Дальше говорив якийсь Кульчицький з Ню Йорку. Слухаючи його, я не міг вийти з дива, чому нюйорські „соціялісти" вислали на конвенцію такого крайного дурака. Таж він говорить так „мудро", що безперечно навіть сам себе не розуміє!

Оттак закінчила ся доля Федерації.

До недавна я був тої думки, що нашим „поступовцям" лежить справді на серци доля нашого народу, а тут виходить, що вони є лише самолюбами і кирпинниками в народній роботі. Ви, панове, беретесь учити других, а самі не знаєте таблички множеня. Ви заслонюєте ся Січинським, а самі його в багно пхаєте, бо кілько буде Дмитришинів, Ткачуків, Кульчицьких і прочих панків, тілько буде партій поміж нами. Пробуди ся вже раз, український робітнику! Не давай свого тяжко запрацьованого гроша на „інтернаціональні" шмати, а бери до рук порядну часопись. Читай „Свободу", а з неї довідаєш ся всього, бо „Свобода" є найлучшою робітничою ґазетою і заслугує на найвисше признанє.

Праздивий соціяліст.

СПРОСТОВАНЄ ПОХИБКИ.

Хвальна Редакціє! — В 72. ч. „Свободи" була поміщена допись з Ню Гейвен п. з. „Посьвяченє церковних хоругов і театральне представленє". В тій дописи зайшла маленька помилка. Замісць п. Іванови **Тритякови**, надруковано: п. І. Притякови, котрий офірував $15 на хоругву. Отже дописуватель просить ласкаво поправити се в слідуючім числі часописи „Свобода", а іменно, що п. Іван Тритяк (а не Притяк) офірував $15. — Михайло Довгий.

З А Я В А!

ВП. РОДИМЦІ НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ.

Муз. Кружок Тов. „Поморяни" в Ню Йорку звертає увагу, що наколи деякі члени Кружка годять музику на весіля, балі і т. п. в імени нашого Кружка **А НЕ МАЮТЬ** контракту з печаткою Муз. Кружка, тоді Муз. Кружок не відповідає за людий, яких вони беруть собі до помочи. 71

Наколи особи годячі музику мають контракт з печаткою Муз. Кружка при угоді, тоді вони є зобовязані приміновувати ся до ухвали Муз. Кружка, яка зайшла дня 7-го червня 1917 р.

УРЯД МУЗ. КРУЖКА ТОВ. „ПОМОРЯНИ".

ШЕКСПІР В ПОВІСТКАХ.

З російського переказу М. В. КАРНЄЕВА.

—o—

КОРОЛЬ ЛІР.

—o—

(Дальше)

Кент пригадав королеви, що він завсїди був його добрим і безкорисним дорадником, благав його і сим разом вислухати його ради, обдумати справу і змінити неоглядне рішенє. Він заклинав ся і ручив житєм, що наймолодша донька короля любить батька може ще більше від своїх сестер, що

„Не без серця той, чиє тихе слово,
Хто не добирає солодких та пустих фраз".

Відважні тверді слова Кента ще більше розлютили короля. Подібно як хорий, котрий в розяреню убив би свого лїкаря і віддав би ся в обійми своєї смертельної недуги, так і Лір вигнав вірного слугу, назначивши йому пятидневний реченець на виїзд з королївства під карою смерти, коли на шестий день буде він ще в його королївстві.

І відтак Кент мусїв опустити свій край, поручаючи Корделію опіці небесних сил.

Лір казав призвати короля французького і бурґундського герцоґа, щоби повідомити їх про своє рішенє супроти наймолодшої доньки і довідати ся, чи бажає котрий з них посватати її з одним батьківським гнївом в приданє.

Герцоґ бурґундський не хотів женити ся з безприданницею. Але французький король, довідавши ся, що проступок, лишивший її батьківської любови, походить тільки з того, що вона не вміла так облесно говорити, як її сестри, взяв її за руку і сказав, що така чиста душа є приданим, богатшим від всякого королївства; нехай вона попрощаєть ся з батьком і сестрами і нехай збираєть ся їхати з ним, аби стати його жінкою і королевою прегарної Франції.

Прощаючись із сестрами, Корделїя напоминала їх зі сльозами, щоби любили батька і щоби задержали свої гарні обітниці; вони-ж відповіли грубо, що не потребують її напоминань та рад; вони самі знають про свої обовязки.

З великим жалем відїздила Корделїя, знаючи, скільки було злоби та неправди в душах сестер, і на які надійні руки вона лишає старця-батька.

Ледви Корделїя успіла виїхати, як злоба і неправда її сестер стали виходити на сьвіт. Не минув ще перший місяць, котрий Лір після умови повинен був пережити у найстаршої доньки, а вже він міг добачити, як далеко від обіцянок до дійсности.

Ґонеріля була ще незадоволена (хоч дістала все від батька) з тих останків королївського достоїнства, котрі старий вимовив собі. Вона не могла стерпіти його з його дружиною з сотні людий. При кождій стрічі з ним вона хмурилась; коли він бажав з нею говорити, удавала, що є хорою, або в якийнший спосіб викручувалась від того. Далї він видав ся їй нестерпимим; вона не могла дивити ся на нього.

Лір не міг незамітити тої переміни в доньці, хоч, поки міг, силував ся обдурювати себе самого, як звичайно поступають люди, коли їм тяжко признати ся до власних провин.

Правдивої любови і вірности не знищить злоба і неправда. Кент був вигнаний Ліром; смерть грозила йому, коли би виявило ся, що він лишив ся в Британії.

Не зважаючи однак на ту небезпеку, він постановив лишити ся в краю доти, доки не лучить ся йому нагода бути корисним свому королеви.

Лишивши богатства і славу, скрив ся під одежию простого слуги; він явив ся перед королем і предложив йому свої услуги. Лірови сподобала ся простота і щирість його предложеня, неподібна до злоби і ненависти, чого дізнав Лір в тім часї, і він приняв на услуги вигнаного ним вельможу, цілком не добачаючи в ньому бувшого свого любимця і могучого та славного графа Кента.

Новому слузї не довго прийшло ся ждати нагоди оказати свою вірність. Тогосамого дня слуга Ґонерілї, намовлений своєю панею, відповів щось шорсткими словами бувшому королеви. Кент не стерпів того і повалив з ніг противника. По тім Лір ще більше сподобав собі його.

Впрочім не один лиш Кент лишив ся вірним Лірови. У дворі короля, коли мав його Лір, по тодїшнім звичаю був блазен, котрий був обовязаний потїшати своїми жартами короля і його вельмож у вільні хвилї. Той-же блазен теж зістав вірним королеви, лишивши ся при нїм.

Він часто забавляв своїми жартами короля, коли той сумував, позволяючи собі в жартах посьміяти ся з нього гіркою правдою за те, що він поступив так нерозумно з подїлом свого королївства, бо: „зі своєї лисої маківки віддав золоту шапку", та приспівуючи, приміром, що його доньки

. . . на незвичайну утїху
Розплакались, а я став співати
Від горя, що король, мов в міху,
Буде у дураках увесь вік проживати.

В подібних пісеньках, жартах і приказках чесний блазен виказував те, що було у нього на серци, навіть в присутности самої Ґонерілї, і часто рубав правду просто в очи.

Вкінци невдячна дочка заявила королеви, що вона не може довше стерпіти його в себе, коли він буде тримати при собі сотню лицарів, що така численна дружина безкорисна, отже він не повинен держати її.

Лір зразу не няв віри очам і ухам. Йому здавало ся неможливим, щоби рідна дочка була така без чувства, отримавши від нього все, навіть і корону. Коли вона стала конче наставати на те, щоби він зменьшив дружину, Лір розлютив ся і чим швидше виїхав з дружиною до другої доньки, Реґани.

І подумав тепер Лір про себе, як він нерозумно поступив при подїлї королївства; він заплакав і стало йому соромно, що таке сотворінє, як Ґонеріля, могло мати над ним стільки власти, щоби змусити його до плачу...

Реґана з мужем жила у прегарнім замку. Лір вперед післав до неї Кента з листом, що він прибуває із своєю дружиною. А перед ним Ґонеріля теж післала свого післанця до Реґани з листом, в котрім обвиняла батька, що він є дуже прикрий та робить незвичайні примхи і перестерігала сестру не приймати ватаги, котру він провадив за собою.

Обидва післанцї стрінули ся в брамі замку і Кент пізнав свого недавного ворога, котрого повалив був з ніг за шорсткість слів до короля Ліра. Кент сейчас догадав ся, що не за добрим дїлом прибув він сюди і визвав його на поєдинок, а діставши відмову, побив його трохи. Довідавши ся про се, Реґана і її муж казали закувати Кента в кайдани і посадити в темницю. Таким чином першим предметом, котрий представив ся в очах Ліра, коли він прибув на замок, був його вірний слуга замкнений в темниці.

Се не давало доброї надії на гарний приєм, і дійсно, коли Лір заявив, що бажає бачити дочку і зятя, йому відповіли, що вони змучені і не можуть вийти. Відтак надїхала Ґонеріля, котра приспішила приїзд, щоби розказати все по свому і настроїти сестру проти батька.

Дуже засмутив ся Лір такою стрічею, а ще більше тим, що Реґана подавала руку Ґонерілї, знаючи, як поступила вона з батьком. Реґана цілком оправдувала сестру і радила батькови вернути ся до неї, попросити вибаченя в неї і зажити спокійно, розігнавши свою дружину. Він старий не здужає, отже треба віддати ся йому під опіку людий більше розумних.

З гіркою усьмішкою, розриваючою серце, представив собі Лір, як то гарно буде йому упасти на коліна перед донькою і благати її о шматок хлїба та о прибіжище. Нї! він ніколи не верне ся до Ґонерілї! Він лишить ся із своєю дружиною у Реґани; вона не те, що Ґонеріля: вона остра, але добра, вона не забула, що він віддав їй половину королївства! Нї! як би мав вертати до Ґонерілї і покоряти ся їй, він волить удати ся до Франції і, як жебручий дїд, просити захисту у французького короля, котрий взяв його доньку без приданого.

Ошукав ся Лір, очікуючи від Реґани лїпшого обходженя з ним від Ґонерілї: вона, наче змовившись із сестрою, заявила, що по її гадці і пятьдесяти люда дружини забогато, що вистане й двайцять мущин. Лір в розпуці звернув ся до Ґонерілї з гадкою, що коли покорить ся їй, вона позволить йому удержувати цілу дружину. Але вона надумавшись відповіла, що йому цілком не потрібно ніякої дружини. Одним словом: обидві дочки старали ся відняти у нього остатну признаку його королївського стану.

Незичливість своїх дітий розривала серце старця; чувство свого пониженя, признанє, що він сам стягнув на себе те нещастє, без розсуду віддати корону, страшно гризли його. Гадки його побаламутили ся; він визивав небесні сили, аби покарали дочок, а сам заклинав ся відімстити ся їм за те все в такий спосіб, що весь сьвіт стрепенеть ся.

Коли він так заклинав ся і грозив дочкам своєю постановою, настала ніч, а за нею збирало ся на страшну бурю. Ґонеріля і Реґана не уступали в своїх жаданях і Лір велів сїдлати коний, волїючи лїпше перевести ніч під голим небом і виставити себе на небезпечність лютої бурі, як лишати ся під одним дахом з незичливими та невдячними дочками. Вони пустили його, мовлячи, що упертому муки, стягнені власною його упертостию, — заслужена кара.

Страшно завив вітер, блискавиці роздирали чорне небо, дощ лив наче з ведра, коли за старцем замкнула ся брама від замку. Кругом на кілька миль нї хати, нї деревини, один голий степ. І по тім степу в темну ніч, у страшну бурю, бродив король Лір. Він благав вітру, щоби він на віки звіяв землю в море; щоби воно залило землю і щоб не лишило ся на нїй ані слїду невдячної людини. Старий загубив ся случайно від всеї дружини; при нїм лишив ся тільки блазен і старав ся своїми жартами розвіяти його розпуку. Втім віднайшов їх вірний Кент, котрий не перестав слїдити за королем під видом слуги. Серце йому краяло ся з болю, заставши короля в такім положеню:

„Мій пане! по якому ви тут? Із людий
Ніхто не бачив ночи більше страшної!
Від страшних громів навіть зьвірі
Ховають ся з страху в гори . . .
. . . . Немає сил
Все те знести чоловікови!"

Але Лір відповів, що не до того йому вже тепер; у нього в души така буря, що чувства його отупіли до всього, крім того, що болить його серце. Думки його безустанно вертали до невдячних дітий, котрих він порівнував з устами, що стали би роздирати руку, подаючу їм їдженє.

Після довгих наставань удало ся вкінци Кентови умовити короля не лишати ся під голим небом, а скрити ся у стоячий серед степу курінь.

Заходами коло Ліра в його бурлацтві не ограничала ся дїяльність Кента.

При помочи кількох слуг, лишивших ся вірними, він переніс його до Доверського замку і лишив його там під опікою надійних товаришів, а сам удав ся за море до французького двора, з котрим він ще перше увійшов в щирі відносини через сприяючих йому людий.

Прийшовши до Корделії, він у таких діймаючих образах представив їй гірке положенє, в котре вкинули старця-батька лукаві дочки, що вона заплакала і стала благати мужа, щоби пустив її з війском до Британії, аби покарати сестри та тим звернути престол Лірови.

Король згодив ся на її просьбу і незадовго королївське війско опинило ся коло замку Довера.

Міжтим Лір висунув ся в якийсь спосіб зпід опіки людий, котрим Кент перед своїм відїздом поручив його, а слуги Корделії найшли його в околиці Довера в дуже сумнім положеню. Він блудив по полях у вінку, сплетеному з соломи і пільних цьвітів, приспівуючи собі відривки ріжних пісень. Його привели до намету, де сон і лїкарська опіка підкріпили його сили, аби можна приготовити його до стрічі з Корделїєю. Трогаючою була та стріча батька з дочкою. Жалісно було дивити ся, як у нещаснім старцеви бороли ся радість і сором перед зичливостию тої, котру він у своїм гнїві так тяжко скривдив за мниму образу; як ті два чувства хвилями бороли ся з останками душевної недуги, і він ледви міг стямити ся, де він і хто його цілує і говорить з ним так ніжно. Однак Корделїя успокоювала його і потїшала неначе дитину, просила його благословеня, цілувала його, щоби поцілунками загоїти його розпуку, задану йому її сестрами, котрі не встидають ся сиволосого старця-батька прогнати в таку ніч, коли вона і собацї ворога свого, котрий укусив її, позволилаб гріти ся коло її печі! Відтак пояснила вона Лірови, що прийшла з війском, аби помогти йому вернути ся на престол.

Але лишім Ліра на опіку сердечної і люблячої дочки, а гляньмо, що робили міжтим лукаві Ґонеріля і Реґана.

Після нелюдського поступованя з батьком не можна було ждати від них вірности своїм супружеським і иншим обовязкам. Їм швидко навкучила ся покора і любов до мужів і вони не скривали своєї склонности до другого чоловіка, вповні подібного до них. Був то Едмунд, син ґрафа Ґльостера. Він хитростию і неправдивими видумками потрафив навести на свого брата Едґара гнїв батька, лишити його законного наслїдства і примусити його утїчи, а потім і батька свого віддав на жертву лютости Ґонерілї і Реґани, щоби скорше дістати його титул і богаті землї; але для нього було того замало: він хотів королювати, а дізнавши ся, що згода між Ґонерілею і Реґаною була тільки внїшним виглядом, під котрим крила ся взаїмна ненависть, він став зєднувати у них довіре і милість з тим, аби вкінци приняти сторону тої, котру поведе щастє. Нагла смерть герцоґа корнвальського приблизила його до цїли, але рівночасно з тим привела й до нещастя. Відкрите намірене овдовівшої Реґани вийти за нього заміж збудило завість Ґонерілї, котра отруїла сестру. Те лиходійство однак викрилось і муж замкнув її в темницю, де вона зі страху і розпуки згинула.

Міжтим, як все те було звернене на ті траґічні події, в котрих проявляла ся кара небес, війска, вислані проти Корделії Ґонерілею і Реґаною під проводом Едмунда, віднесли побіду.

Корделїя сама була взята до неволї, а Едмунд, котрий міг бояти ся, що вона може стати перегородою між ним а престолом, приказав її задушити. Старий Лір, стурбований вже многими терпінями, не міг знести того остатного удару: він умер над трупом дочки.

Перед смертию Ліра Кент старав ся відкрити йому, хто був його вірний слуга, невідступаючий від нього в його гіркім положеню. Але се було запізно; Лірови вже було не до того. Він, побачивши трупа дочки, стратив притомність... По смерти Ліра лишило ся Кентови доживати свого віку, дожидаючи того часу, коли суджено буде побачити ся з королем на иншім сьвітї...

Зі смертию Ліра повість про нього і три його дочки скінчена. Яка потім кара постигла Едмунда, незаконного ґрафа Ґльостера, як його лиходійства відкрились і він був убитий в поєдинку з рідним братом, і як по смерти Ліра герцоґ альбанський вступив на британський престол, про те подрібно оповідати є річ злишна.

(Дальше буде.)